

Pozitif Psikolojik Sermaye ile Duygusal Zekâ Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma¹ (A Study on The Relationship Between Positive Psychological Capital and Emotional)

Merve ŞENER^a Canan YILDIRAN^b Yahya FİDAN^c

^a Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük, Türkiye. merve_senerr@hotmail.com

^b Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Karabük, Türkiye. cananyildiran@karabuk.edu.tr

^c İstanbul Ticaret Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İstanbul, Türkiye. yfidan@ticaret.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Psikolojik Sermaye Pozitif Psikolojik Sermaye Duygusal Zekâ Gönderilme Tarihi 2 Eylül 2021 Revizyon Tarihi 12 Ağustos 2022 Kabul Tarihi 15 Ağustos 2022 Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi	Amaç – Bu çalışmada pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırmanın amacı, pozitif psikolojik sermaye ve alt boyutları ile duygusal zekâ ve alt boyutları arasındaki ilişkinin tespit edilmesidir. Yöntem – Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden Bağıntısal (İlişkisel) Model çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda araştırmanın evrenini Karabük ili Merkez ilçesinde bulunan devlet liselerinde görev yapmakta olan 538 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklemi ise, kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 217 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplamak için anket yönetimi seçilmiş olup 24 ifadeden oluşan pozitif psikolojik sermaye ölçeği ile 37 ifadeden oluşan duygusal zekâ ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak olan verilerin toplanması için Karabük ili merkezinde görev yapmakta olan 250 öğretmene anket dağıtılmış olup kullanılabilir toplam 218 anket elde edilmiştir. Araştırma amacı kapsamında oluşturulan hipotezler Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü ANOVA ve Pearson Korelasyon analizleriyle test edilmiştir. Bulgular – Araştırma sonucunda pozitif psikolojik sermayenin boyutlarının duygusal zekânın duygulardan faydalanma boyutu dışında tüm boyutlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra pozitif psikolojik sermayenin eğitim durumu ve mesleki çalışma süresi, duygusal zekânın ise cinsiyet ve haftalık verilen ek ders saati demografik değişkenlerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Tartışma – Yeteneklerinin ve kapasitesinin farkında olan bir bireyin kendisinin ve başkalarının duygularını anlamada, yönetmede ve değiştirmede becerikli olduğu söylenebilir. Benzer şekilde kendisinin ve başkalarının duygularının farkında olan ve yönetebilen kişilerin de iyimser ve psikolojik olarak daha dayanıklı oldukları ifade edilebilir. Bunun yanında duygularından faydalanamayan ve duygularını yönetemeyen bireylerin gelecekle alakalı umutlu ve iyimser beklentiler içinde olamayacağı söylenebilir.
ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Psychological Capital Positive Psychological Capital Emotional Intelligence Received 2 Eylül 2021 Revised 12 August 2022 Accepted 15 August 2022 Article Classification: Research Article	Purpose – The aim of the study is to determine the relationship between positive psychological capital and its sub-dimensions, emotional intelligence and its sub-dimensions. Design/methodology/approach – For the purpose of research, the universe of the study consists of 538 teachers working in state high schools located in the central district of Karabuk province. In order to collect the data to be used in the study, a questionnaire was distributed to 250 teachers working in the central district of Karabuk province, and the total number of questionnaires available was determined as 218. Findings – As a result of the research, it has been determined that the dimensions of positive psychological capital are related to all dimensions of emotional intelligence, except the dimension of benefiting from emotions. In addition, it has been determined that positive psychological capital differs according to educational status and professional working time, and emotional intelligence differs according to gender and weekly additional lesson hours demographic variables. Discussion – It can be said that an individual who is aware of his abilities and capacity is skilled in understanding, managing and changing his own and others' emotions. Similarly, it can be stated that people who are aware of and manage their own and others' emotions are optimistic and psychologically more resilient. In addition, it can be said that individuals who can't benefit from their emotions and can't manage their emotions can't have hopeful and optimistic expectations about the future.

¹Bu çalışma, Merve Şener'in Dr. Öğr. Üyesi Canan Yıldırım danışmanlığında "Pozitif Psikolojik Sermaye ile Duygusal Zekâ Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma" adlı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

Önerilen Atf/Suggested Citation

Şener, M., Yıldırım, C., Fidan, Y. (2022). Pozitif Psikolojik Sermaye ile Duygusal Zekâ Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 1711-17.

1. Giriş

Yönetim biliminin geçmişten günümüze kadar olan gelişimi incelendiğinde geçmişte bir örgütün yoğun rekabet ortamında üstünlük sağlayabilmesi ve varlığını sürdürebilmesi için kaçınılmaz olan kaynağın sadece ekonomik sermaye olarak kabul edildiği bir anlayışın hâkim olduğu görülmektedir. Ancak yaşanan teknolojik değişimler ve artan yapay zekâ uygulamaları ile birlikte sadece insanlarda bulunan esneklik, sosyal ilişki kurma, duyguları kullanma, icatçılık gibi özellikler örgütler için önemi giderek artan unsurlar haline gelmektedir. Günümüzde insan kaynağı, örgütlere içinde buldukları pazardaki diğer örgütlerle rekabet edebilmeleri için farklılık sağlayacak önemli unsurlardan birisi olarak görülmektedir. Bu durum insan kaynağına verilen önemin artmasıyla birlikte insan davranışlarının altında yatan nedenlerin araştırılmasının önemli olduğu yönünde bir görüş birliğinin oluşmasına sebep olmuştur. Bireylerin verdikleri kararlarda ve göstermiş oldukları davranışlarda ruh durumlarının ve duygu durumlarının büyük oranda etkisinin olduğunun anlaşılmasıyla pozitif psikolojik sermaye ve duygusal zekâ üzerindeki araştırmaların sayısının arttığı görülmektedir.

Pozitif psikolojik sermaye, bireyin karşılaştığı zorluklar karşısında kendine güven duymasını, şimdi ve ileride başarılı bir birey olacağına yönelik inancını, önceden belirlemiş olduğu hedefler için kararlılığını korumasını ve negatif koşullar karşısında kendine duyduğu inancı kaybetmemesini ifade etmektedir (Luthans, vd., 2007:3). Bu kavram Seligman liderliğinde, bireylerin hâlihazırda var olan ruhsal yıkıntıyı onarmaya yönelik psikoloji anlayışının yeterli olmadığı görüşüyle ortaya çıkmıştır. Psikolojiye özgü bu anlayışın aksine, pozitif psikolojik sermaye bireylerde var olan kapasitenin ortaya çıkarılmasını temel almaktadır (Luthans ve Jensen, 2005:305). Örgütlerin rekabet ortamında benzersiz kaynağa sahip olmalarını sağlayan bireylerin kapasitelerinin ortaya çıkarılmasının, motive edilmesinin ve yeteneklerinin geliştirilmesinin önemli olduğu ifade edilebilir.

Duygusal zekâ kavramı Daniel Goleman'ın yazmış olduğu kitapla ünlenmiştir ve yaygınlaşmıştır. Duygusal zekâ bireyin kendisinin ve diğer bireylerin duygularını anlamasını, yönetmesini ve değiştirmesini içermektedir (Luthans, 2002:69). Yani, duygusal zekâ olumsuz duyguları bastırmak veya olumlu olanları desteklemek değildir. O halde kısaca, duygusal zekâ için duygularla akıllı olmaktır denilebilir (Freedman, 2019). Kişisel becerilerin örgütler için fazlasıyla mühim olduğu günümüzde bu kavram aranan bir ölçüt olarak görülmektedir (Ercan, vd., 2017:66). Duygusal zekâ bireylere kendi duygularını anlama ve yönetme diğer bireylerin duygularını anlama ve bunun yardımıyla empati kurabilme ve kişilerarası ilişkileri geliştirebilme yeteneği kazandırmaktadır. Bununla birlikte duygusal zekâ bireylerin dış çevresiyle iletişim kurabilmesine ve çalışma hayatının da daha iyi olmasına destek olan bir unsur olarak ifade edilebilir (Yılmaz, vd., 2014:259-260).

Duygusal zekâ, kişiler arası ilişkilerde diğerkâmlığı öne alan, yaşanabilir bir toplum oluşturmanın etkenlerinden birisi olarak pozitif psikolojik sermayenin oluşmasına da katkıda bulunmaktadır. Nemelazımcılık ve bireyselliğin yoğun olarak yaşandığı günümüz ortamlarında gerek duygusal zekâ gerekse pozitif psikolojik sermaye sosyal yaşamı daha anlamlı hale getirerek iç huzura destek olmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda öğretmenlerin duygularının ve kapasitelerinin farkında olmasının ve karşı karşıya kaldıkları olumsuzluklar ile zoraki değişimler karşısında mücadeleci bir duruş sergilemesinin önemli olduğu söylenebilir. Yaşamlarının büyük bir döneminde öğrencilerle yüz yüze ve birebir iletişim halinde olan öğretmenlerin sınıf yönetimi, karar verme ve öğrencilere rehberlik etme gibi davranışları sırasında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekânın önemli rol oynadığı ifade edilebilir.

Araştırmanın amacı öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri ve duygusal zekâları arasındaki ilişkinin saptanmasıdır. Bu doğrultuda pozitif psikolojik sermaye ve alt boyutları ile duygusal zekâ ve alt boyutlarının ilişkisi saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma amacına benzer şekilde literatürde yer alan Çiçen, 2021; Mellão ve Mónico, 2013; Uslu, 2019; Mónico, vd., 2016; Şimşek ve Aktaş, 2016; tarafından yapılan araştırmalarda da paralel sonuçlara rastlanılmaktadır. Bireylerin ruhsal ve duygusal durumlarının yönetim, karar alma, sosyal ilişkiler vb. konularda etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ kavramlarının ilişkisinin saptanmasının mühim olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı kavramsal çerçeve başlığı altında kısaca pozitif psikolojik sermaye ve duygusal zekâ kavramları incelenecek olup, çalışmanın üçüncü bölümünde araştırma yöntemine ve dördüncü bölümde bulgulara değinilecektir. Çalışmanın beşinci bölümünde ise sonuç ve tartışma yer almaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Pozitif Psikolojik Sermaye

Pozitif psikolojik sermaye kavramı ilk kez 2004 yılında Luthans vd. tarafından “bireylerin temel psikolojik unsurları” olarak tanımlanmıştır (Zhao ve Hou, 2009:63). Pozitif psikolojik sermaye bireyin motive olmasının, başarılı olmak için gerekli çabayı göstermesinin ve çalıştığı örgütte sergilediği performansının kaynağı olan temel beceri olarak ifade edilmektedir. Psikolojik sermayenin temeli beşerî sermaye kuramı, çalışma motivasyonu, pozitif psikoloji ile Bandura’nın (1977) sosyal bilişsel kuramından gelmektedir (Peterson, vd., 2011:429-430; Wang, vd., 2014:332).

Uzun yıllar boyunca pozitif psikolojik sermaye, araştırmacılar, örgütler ve yöneticiler tarafından ihmal edilmiştir. Pozitif psikoloji hareketinin ortaya çıkmasıyla birlikte pozitif psikolojinin nitelikleri umut, iyimserlik, öz yeterlilik ve esneklik gibi becerilerin bireylerin davranışlarındaki etkileri konusunda farkındalığın arttığı görülmektedir. Seligman liderliğinde başlayan Diener, Peterson ve Snyder gibi araştırmacılardan oluşan çekirdek kadro, pozitif psikolojik sermayenin amacını bireylerin var olan ruhsal hasarlarını onarmaya odaklı anlayışı yerine, bireyler ve örgütler içinde pozitif beceriler ve özellikler oluşmasını sağlamak olarak açıklamaktadır. Pozitif psikolojik sermaye, bireysel eksiklikler ve ruhsal bozuklukları onarmaya çalışmak yerine bireyde hâlihazırda var olan olumlu ve güçlü becerilere yoğunlaşarak öz yeterlilik, iyimserlik, umut ve psikolojik dayanıklılık becerilerinin ilerletilerek bireylerin kendi performansının ve örgütsel performansın artırılmasını sağlamaktadır (Luthans, vd., 2004:45; Luthans ve Jensen, 2005:305). Pozitif psikolojik sermaye, çalışanların kendine güvenen, geleceğe dair umutlu ve iyimser beklentiler içinde ve zorluklar karşısında esnek olmalarını ifade eden örgüt felsefesidir. Ve bu felsefe uzun vadede geliştirilebilir ve yönetilebilir. Bu da örgüte rekabette avantaj sağlamaktadır. Bu sermaye türünün ortaya çıkmasıyla birlikte geleneksel (ekonomik), beşerî ve sosyal sermaye türlerine olan ihtiyaç ortadan kalkmamaktadır. Ancak bu yeni vizyona ve yönelime uzun süreli bağlılık gereklidir (Luthans ve Youssef, 2004:157).

Pozitif psikolojik sermayenin yararlı, eşsiz, ölçülebilir ve ilerletilebilir bir performansa sahip olabilme ölçütleri olarak psikolojik dayanıklılık, iyimserlik, öz yeterlilik ve umut ifade edilmektedir (Luthans ve Youssef, 2004:151; Luthans, vd., 2004:47).

Öz yeterlilik, Bandura’nın kuramından ortaya çıkmıştır ve kişinin belirli bir amaç doğrultusunda harekete geçebilmesi için gerekli olan motivasyonu, bilişsel kaynakları ve hedefini gerçekleştirebilmesi için yeteneklerine güvenmesi olarak tanımlanmaktadır (Luthans ve Youssef, 2004:153).

Umut, bireylerin belirledikleri amaçlara ulaşabilmeleri için belirleyici rol oynayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Geleceğe dair umutlu olan bireyler yüksek amaçlar belirlerler ve alt amaçlar oluşturarak belirledikleri bu yüksek amaçları gerçekleştirmeye çalışırlar (Hefferon ve Boniwell, 2018:108).

İyimserlik pozitif durumları içsel ve daimî sebeplere, negatif durumları dışsal, daimî olmayan ve vaziyete has hadiselerle dayanan pozitif açıklayıcı bir tarz olarak ifade edilebilir. Bunun yanında bireylerin olumsuz olaylar karşısında depresyon, suçluluk duyma ve umutsuz hissetme gibi durumlarla başa çıkmasına ve içsel saygısının ve motivasyonunun artmasına yardımcı olmaktadır (Luthans ve Youssef, 2004:153).

Psikolojik dayanıklılık, karşılaşılan güçlüklerden, sıkıntılardan ve mecburi değişikliklerle beraber yaşanan belirsiz durumlardan geri dönebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Luthans ve Youssef, 2004:154). Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin yaşanan değişimleri çok daha kolay ve hızlı şekilde takip edebileceği ve adapte olabileceği, dış çevreden gelen eleştirileri olumlu ve yapıcı bir şekilde karşılayabileceği ve birden fazla işi aynı anda yürütebileceği ifade edilmektedir (Baltaş, 2006:32).

2.2. Duygusal Zekâ

Son yıllarla birlikte psikoloji ile yönetim alanına yapılan en önemli katkılardan bir tanesi de duygusal zekâ kavramıdır. Duygusal zekâ kavramı ilk olarak 1966 yılında Leuner tarafından “Duygusal Zekâ ve Kurtuluş” adlı makalede kullanılmış olmasına karşın kökeni Thorndike’nin (1920) açıkladığı sosyal zekâ olgusuna dayanmaktadır. Sosyal zekâ kavramı erkeklerin ve kadınların yani bireyler arasındaki ilişkilerde doğru şekilde davranılması yönünde hem anlama hem de yönetme becerisidir (Matthews, vd., 2002:10; Bar-On, vd., 2006:3; Shooshtarian, vd., 2013:30). Bu teorinin ardından Gardner (1983), “Çoklu Zekâ Teorisi” isimli

çalışmasında zekânın yalnız tek türle sınıflandırılmayacağını, bireylerin farklı zekâ çeşitlerine sahip olduğunu ve sosyal zekânın içsel zekâ ve kişilerarası zekâ türlerinden oluştuğunu belirtmiştir. İçsel zekâ türü bireyin kendisiyle başa çıkabilme becerisini, kişilerarası zekâ ise bireyin diğer bireylerin içinde bulunduğu duyguyu anlamasını ve sınıflandırılmasını içermektedir (Wong ve Law, 2002:245-246; Goleman, 2019:67).

Tüm bu gelişmelerin ardından Salovey ve Mayer 1990 yılındaki makalelerinde duygusal zekâyı ilk kez kullanmışlardır (Caruso, 2008:8). Salovey ve Mayer (1990:189) duygusal zekâyı “bireyin kendi duyguları ile karşısındakinin hislerini idrak etme, kavrama, duyguları ayırabilme ve bunu fikir ve hareketlerini yönlendirmek için kullanabilme kabiliyetini içeren sosyal zekânın alt kümesi” şeklinde belirtmektedir. Bu kavramın ünlenmesi ise Goleman’ın 1995 yılında yayımladığı kitabında duygusal zekâdan bahsetmesiyle gerçekleşmiştir (Matthews, vd., 2002:9-10). Goleman iki tür beyin (akılcı ve duygusal), zihin ve zekâ betimlemektedir. Bireylerin yaşamlarının ve davranışlarının sadece bilişsel zekâyla şekillenmeyeceğini duygusal zekânın da bu konularda büyük oranda etkili olduğunu belirtmektedir (Goleman, 2019:57).

Duygusal zekâ seviyesi yüksek olan bir birey duyguları algılayabilme ve verimli şekilde kullanabilme kapasitesine sahiptir (Ameriks, vd., 2009:2). Yine duygusal zekâ seviyesi yüksek bireyler karşılaştıkları problemleri daha önce yaşamış oldukları içsel tecrübelerle ilişkilendirebilme becerisine sahiptir. Birey bu gibi durumlarda sorunları kişiselleştirmektedir. Böylece, sorunların kişiselleştirilmesi çözüme ulaşmada esneklik ve yenilik sağlayacağı söylenebilir. Bu ise, kişinin değişik çözümler üretmesinde ve karar verme davranışlarında etkili ve faydalı olmaktadır (Abraham, 2000:171). Yine duygusal zekâ algısı yüksek olan bireyler karşılaştıkları olumsuz olaylar ve problemler karşısında çözüm yolları geliştirmekte ve bu çözüm yolları arasında seçim yaparken duygularını kullanmada diğer bireylere oranla daha esneklerdir. Bireylerin bu bakış tarzı kendilerinin ve karşısındakilerin duygusal deneyimlerine saygılı olmalarını sağlamaktadır (Salovey ve Mayer, 1990:200) ki birlikte değerlendirildiklerinde sinerji oluşturarak daha yüksek bir katkı sunmaktadırlar.

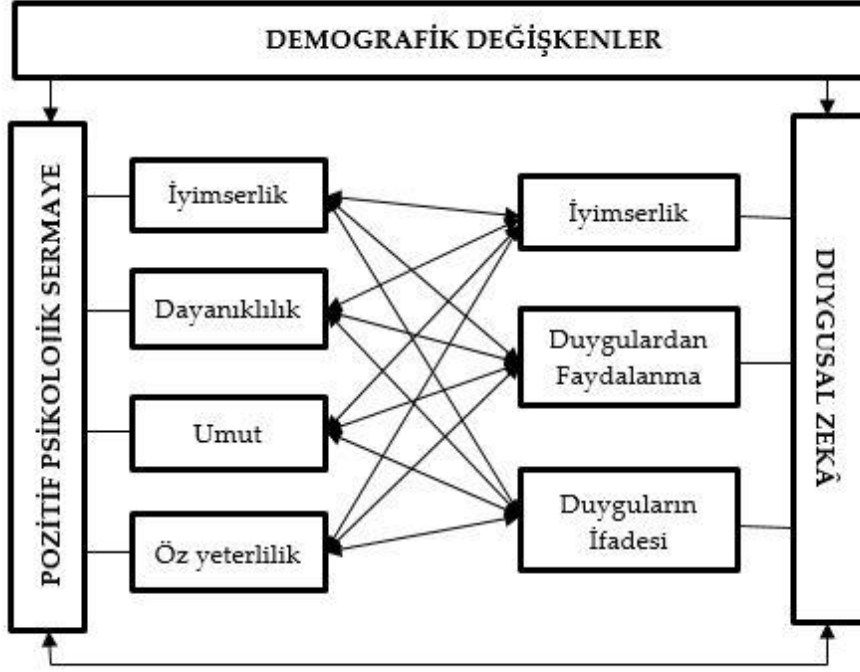
3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli ve Hipotezleri

Bu çalışmada pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ ilişkisinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma nicel bir araştırma olarak planlanmıştır ve araştırma modeli Bağlıntısal (İlişkisel) Model olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda Karabük ili Merkez ilçesindeki devlet liselerinde görevini sürdüren lise öğretmenlerinden veri toplanması için anket yöntemi seçilmiştir.

Pozitif psikolojik sermayenin ve duygusal zekânın bireylere çeşitli beceriler kattığı ifade edilebilir. Pozitif psikolojik sermaye algısı yüksek olan bireyler kendi becerilerinin bilincinde olurlar. Bu bireyler olumsuz durumlar karşısında diğer bireylere göre mücadelede daha özgüvenlidirler ve dayanıklıdırlar. Gelecekle alakalı daha umutludurlar ve iyimser beklentiler içindedirler. Aynı şekilde duygusal zekâ algısı yüksek olan bireyler olumsuz durumlarla karşılaştıklarında kendi duygularını anlamada ve yönetmede daha başarılıdırlar ve bu bireyler yaşadıkları bu duyguları kendilerine fayda sağlayacak şekilde değiştirebilmektedirler. Yani kendi becerilerinin ve özelliklerinin farkında olan, psikolojik olarak esnek olan bir birey kendisinin ve karşısındakinin duygularını algılayabilir ve yönetebilir. Aynı şekilde kendi duygularını algılayabilen ve yönetebilen bireyler olumsuzluklar karşısında daha mücadelecidir ve esnektir.

Araştırma amacı kapsamında belirlenen araştırma modeli ve oluşturulan hipotezler aşağıda yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Mellão ve Mónico (2013) araştırmalarında pozitif psikolojik sermaye ve alt boyutları ile duygusal zekâ ve alt boyutlarının ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Mónico vd., (2016) araştırmalarında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ kavramlarının ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Şimşek ve Aktaş (2016) araştırmalarında pozitif psikolojik sermaye ve duygusal zekânın büyük oranda ilişkili olduğunu saptamışlardır. Uslu (2019) tarafından yapılan çalışmada pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekânın ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Çiçen (2021) çalışmasında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekânın ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tüm bu veriler ışığında ve araştırmanın doğrultusunda pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi saptamak için oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

- H₁:** Pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1a}:** İyimserlik (PPS) ile duygulardan faydalanma arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1b}:** İyimserlik (PPS) ile duyguların ifadesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1c}:** Psikolojik dayanıklılık ile iyimserlik (DZ) arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1d}:** Psikolojik dayanıklılık ile duygulardan faydalanma arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1e}:** Psikolojik dayanıklılık ile duyguların ifadesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1f}:** Umut ile iyimserlik (DZ) arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1g}:** Umut ile duygulardan faydalanma arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1h}:** Umut ile duyguların ifadesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1i}:** Öz yeterlilik ile iyimserlik (DZ) arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1j}:** Öz yeterlilik ile duygulardan faydalanma arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1k}:** Öz yeterlilik ile duyguların ifadesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Göçet (2006) araştırmasında, duygusal zekânın cinsiyete dair farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Tunca (2010) araştırmasında, duygusal zekânın mesleki deneyim durumu, eğitim durumu ve yaş değişkenine dair farklılaştığını belirtmektedir. Uygungil (2017) araştırmasında, pozitif psikolojik sermayenin yaşa, eğitim seviyesine göre farklılık gösterdiğini ifade etmektedir. Yılmaz (2020) araştırmasında, pozitif psikolojik sermayenin çalışma süresine, cinsiyete göre farklılaştığını belirtmektedir. Çiçen (2021) araştırmasında, pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekânın yaşa, deneyime, medeni duruma göre farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Bu doğrultuda oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

- H₂:** Pozitif psikolojik sermaye algıları demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.
- H₃:** Duygusal zekâ algıları demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

3.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Karabük Merkez ilçesindeki görevli öğretmenleri kapsamaktadır. Bu çerçevede Karabük'ün Merkez ilçesinde 538 öğretmenin çalıştığı tespit edilmiştir. Araştırmanın örnekleme belirlenirken kolayda örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Çünkü, kolayda örnekleme yöntemi ankete cevap veren tüm bireylerin örnekleme dâhil edilmesi olarak ifade edilmektedir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019:168). Analiz için gerekli olan örneklem büyüklüğü ise Sekaran (2003) tarafından hesaplanan tabloda belirtildiği üzere 500-549 evren için 217 örneklem olarak belirlenmiştir (Sekaran, 2003:242). Anket formu 250 kişiye e-posta yoluyla ve elden ulaştırılmış olup, 225 kişi geri dönüş sağlamıştır. Toplanan anketlerden 7 tanesi analize uygun olmadığından analiz dışı bırakılmıştır. Bu durumda araştırmanın örnekleme kapsamında 218 anket analiz edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma Karabük-Merkez ilçesi kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet liselerinde görevine devam eden öğretmenler vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanabilmesi için hazırlanan anket formu üç kısımdan oluşmaktadır. Anket formunun birinci kısmı demografik özelliklere ait 11 soru ifadesinden oluşmaktadır.

Anket formunun ikinci kısmında ise Luthans vd. (2007) tarafınca gerçekleştirilen, Türkçe'ye uyarlaması ise Çetin ve Basım (2012) tarafınca yapılmış ölçekten yararlanılmıştır. Pozitif psikolojik sermaye ölçeği 24 soru ile 4 boyuta sahiptir. Ölçek 6'lı likert tipindedir. Pozitif psikolojik sermaye ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri ise 0,91'dir (Çetin ve Basım, 2012). Geçerliliği ve güvenilirliği onaylanmış olan ölçekten Topçu ve Ocak (2012); Yorulmaz ve Yavan (2018); Oruç (2015); Çetin, vd., (2013) ile Ocak ve Güler (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da yararlanılmıştır. Bundan dolayı pozitif psikolojik sermaye ölçeğinin hem kullanılabilir hem de güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Ölçeğin son kısmında ise Schutte, vd., (1998) tarafınca oluşturulan, Austin, vd., (2004) tarafınca ise genişletilmiş, Göçet (2006) tarafınca da Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Duygusal zekâ ölçeği kapsamında 37 soru ifadesi ve 3 alt boyut yer almaktadır. Ve ölçek 5'li likert tipindedir. Ölçeğin geçerliliğinin saptanması için yapılan analiz sonucunda KMO testi 0,79 ve Barlett testi 2955,95 ($p < 0,001$) şeklinde saptanmıştır. Duygusal zekâ ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri 0,81 bulunmuştur (Göçet, 2006). Geçerliliği ve güvenilirliği onaylanmış olan ölçek Önen (2012); Kartol ve Erçevik (2019); Koçak ve İçmenoğlu (2016) ile Herece ve Şener (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da kullanılmıştır. Bundan dolayı duygusal zekâ ölçeğinin hem kullanılabilir hem de güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Araştırmada kullanılacak anket formunun oluşturulmasının ardından anketin uygulanabilirliğine ilişkin gerekli izinlerin alınabilmesi için Karabük Üniversitesi Etik Kurulu'na gerekli başvuru yapılmıştır. 2020/4 sayılı kararla, oluşturulan anket formunun uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir. Ardından belirlenen evren ve örneklem doğrultusunda çalışmanın öğretmenlerle gerçekleştirilebilmesi için Karabük İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvuru yapılmıştır. Karabük İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 44653020-20-E. 17175253 sayılı kararı ile anketin uygulanabilir olduğu bildirilmiştir.

3.4. Veri Analiz Yöntemi

Öncelikle, araştırmadaki iki ölçeğin güvenilirliklerinin test edilmesi amacıyla Cronbach's Alpha (α) testi uygulanmıştır. Daha sonra katılımcılara ait demografik değişkenlerin dağılımlarının tespiti için frekans analizi kullanılmıştır. Araştırmanın amacı olan pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ ilişkisinin incelenmesine ait hipotezlerin test edilmesi amacıyla ise Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Bu kavramların demografik değişkenlere dair farklılıklarının belirlenmesi amacıyla bağımsız örneklem T-Testi ve Tek Yönlü ANOVA testi uygulanmıştır.

4. Bulgular

4.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Tablo 1'de Karabük ili Merkez ilçesinde bulunan devlet liselerinde görevini sürdüren ve çalışmaya katılım sağlayan 218 öğretmenin demografik dağılımları yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Dağılımları

Değişken	Gruplar	F	%	Değişken	Gruplar	F	%	
Cinsiyet	Kadın	135	61,9	Yaş	24-30	16	7,3	
	Erkek	83	38,1		31-37	39	17,9	
	Toplam	218	100,0		38-44	48	22,0	
Eğitim Durumu	Lisans	170	78,0		45-51	81	37,2	
	Y. Lisans	48	22,0		52-58	32	14,7	
	Toplam	218	100,0		59-65	2	0,9	
Medeni Durum	Bekâr	23	10,6		Toplam	218	100,0	
	Evli	195	89,4		Bir Haftada Verilen Ek Ders Saati	0-5 saat	52	23,9
	Toplam	218	100,0			6-11 saat	81	37,2
Mesleki Çalışma Süresi	1-6	21	9,6			12-17 saat	46	21,1
	7-12	34	15,6	18-23 saat		29	13,3	
	13-18	28	12,8	24-29 saat		7	3,2	
	19-24	58	26,6	30-35 saat		3	1,4	
	25-30	63	28,9	Toplam		218	100,0	
	31-36	14	6,4	Kişisel Gelişim Eğitimi Aldınız mı?		Evet	89	40,8
	Toplam	218	100,0			Hayır	129	59,2
Branş	Sayısal	51	23,4			Toplam	218	100,0
	Sözel	101	46,3	Bir Haftada Verilen Ders Saati	0-10 saat	17	7,8	
	Dil	33	15,1		11-21 saat	90	41,3	
	Meslek	33	15,1		22-32 saat	101	46,3	
	Toplam	218	100,0		33-43 saat	7	3,2	
Gelir	4.000-5.000	129	59,2		44-54 saat	3	1,4	
	5.501-7.000	81	37,2		Toplam	218	100,0	
	7.001-8.500	3	1,4	Öğrencileriniz Kaçınıcı Sınıf?	9.sınıf	162	74,3	
	8.501-10.000	3	1,4		10.sınıf	158	72,5	
	10.001-12.000	2	0,9		11.sınıf	150	68,8	
	Toplam	218	100,0		12.sınıf	147	67,4	

*Öğretmenler farklı sınıf düzeylerinde derse girebilmektedir.

Tablo 1'deki bulgularda görüldüğü üzere anketi dolduranların 135'i kadın, 83'ü erkektir. Anketi dolduranların 81'i 45 yaş-51 yaş, 48'i 38 yaş-44 yaş, 39'u 31 yaş-37 yaş, 32'si 52 yaş-58 yaş, 16'sı 24 yaş-30 yaş ve 2'si 59 yaş-65 yaş aralığındadır. Anketi dolduranların 195'i evli, 23'ü bekârdır. Anketi dolduranların 129'u 4.000 TL- 5.000 TL, 81'i 5.501 TL-7.000 TL, 3'ü 7.001 TL-8.500 TL, 3'ü 8.501 TL-10.000 TL ve 2'si 10.001 TL-12.000 TL gelire sahiptir. Anketi dolduranların 170'i lisans programı, 48'i yüksek lisans programı mezunudur. Anketi dolduranların 63'ü 25 yıl-30 yıl, 58'i 19 yıl-24 yıl, 34'ü 7 yıl-12 yıl, 28'i 13 yıl-18 yıl, 21'i 1 yıl-6 yıl ve 14'ü 31 yıl-36 yıl mesleki deneyime sahiptir. Anketi dolduranların 89'u kişisel gelişim eğitimi alırken 129'u herhangi bir kişisel gelişim eğitimi almamıştır. Anketi dolduranların 101'i sözel, 51'i sayısal, 33'ü dil ve 33'ü meslek dersleri vermektedir. Anketi dolduranların 101'i 22 saat-32 saat, 90'ı 11 saat-21 saat, 17'si 0 saat-17 saat, 7'si 33 saat-43 saat ve 3'ü 44 saat-54 saat ders vermektedir. Anketi dolduranların 81'i 6 saat-11 saat, 52'si 0 saat-5 saat, 46'sı 12 saat-17 saat, 29'u 18 saat-23 saat, 7'si 24 saat-29 saat ve 3'ü 30 saat-35 saat ek ders vermektedir. Anketi dolduranların 162'si 9. sınıflara, 158'i 10. sınıflara, 150'si 11. sınıflara ve 147'si 12. sınıflara ders vermektedir.

4.2. Güvenilirlik Analizi

Araştırma çerçevesinde kullanılan pozitif psikolojik sermaye ölçeği ve duygusal zekâ ölçeğinin güvenilirliklerinin saptanması amacıyla uygulanan Cronbach's Alpha testine dair bulgular Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Ölçek Güvenilirlik Değerleri

Ölçekler	İfade Sayısı	Cronbach's Alpha (α)
Pozitif Psikolojik Sermaye	24	,934
• İyimserlik	6	,935
• Psikolojik Dayanıklılık	6	,878
• Umut	6	,876
• Öz Yeterlilik	6	,882
Duygusal Zekâ	37	,849
• İyimserlik	17	,853
• Duygulardan Faydalanma	6	,686
• Duyguların İfadesi	14	,838

N:218

Cronbach's Alpha'nın en az 0,70 olması durumunda kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Coşkun, vd., 2019:149). Fakat 0,60 - 0,70 arasında bulunan Cronbach's Alpha'nın da kabul edilebilir bir değer olduğu söylenebilir (Şahin ve Danışman, 2017:756). Bu bilgilere dayanarak iki ölçeğin de güvenilirliğinin yüksek seviyede olduğu ifade edilebilir.

4.3. Farklılıklara Dair Analizler

Bu başlıkta pozitif psikolojik sermayenin ve duygusal zekânın demografik değişkenlere dair farklılıklarının saptanması amacıyla gerçekleştirilen analiz sonuçlarından bahsedilmektedir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Dair Farklılık

Ölçekler	Kategori	X̄	SS.	t	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Kadın	5,01	,513	,516	,607
	Erkek	4,96	,835		
Duygusal Zekâ	Kadın	3,95	,028	2,75	,006*
	Erkek	3,81	,042		

N:218, Kadın:135, Erkek:83, *p<0,05 anlamlıdır.

Tablo 3'te cinsiyet değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz sonuçlarına bakıldığında pozitif psikolojik sermayenin cinsiyete dair farklılık göstermediği saptanmıştır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel sonuçlara rastlanılmıştır (Çiçen, 2021; Kelekçi ve Yılmaz, 2015; Uslu, 2019). Duygusal zekânın, cinsiyet değişkenine dair farklılık gösterdiği saptanmıştır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel sonuçlara rastlanılmaktadır (Koç Akran ve Bakır, 2019; Erdoğan, 2008; Gürbüz ve Yüksel, 2008). Ortalamalara bakıldığında ise kadınlar ($X=3,95$), erkeklere ($X=3,81$) göre daha üst düzeyde ortalamaya sahiptir.

Tablo 4. Yaş Değişkenine Dair Farklılık

Ölçekler		X̄	SS.	F.	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Gruplar Arası	,667	,653	1,582	,166
	Gruplar İçi	,422			
Duygusal Zekâ	Gruplar Arası	,170	,360	1,319	,257
	Gruplar İçi	,129			

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4'te yaş değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ yaşa göre farklılaşmamaktadır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da benzer neticelere ulaşılmıştır (Yılmaz, 2020; Balcı Süslü, 2016; Bahadır ve Kahveci, 2020; Tekin Acar, 2001).

Tablo 5. Medeni Durum Değişkenine Dair Farklılık

Ölçekler	Kategori	X̄	SS.	t	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Evli	5,01	,453	,202	,840
	Bekâr	4,99	,674		
Duygusal Zekâ	Evli	3,84	,344	-,763	,446
	Bekâr	3,90	,362		

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 5'te medeni durum değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ medeni duruma dair farklılaşmamaktadır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel sonuçlara rastlanılmaktadır (Sevin, vd., 2020; Oruç, 2015; Yalçın, 2019; Büyükgöze ve Kavak, 2017; Koç, 2019; Kabar, 2017).

Tablo 6. Gelir Değişkenine Dair Farklılık

Ölçekler		X̄	SS.	F.	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Gruplar Arası	,707	,653	1,675	,157
	Gruplar İçi	,422			
Duygusal Zekâ	Gruplar Arası	,203	,360	1,581	,180
	Gruplar İçi	,128			

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 6'da gelir değişkenine dair farklılıklara ait analiz sonuçlarına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekânın gelire dair anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel sonuçlara rastlanılmaktadır (Barutçu, vd., 2020; Sevin, vd., 2020).

Tablo 7. Eğitim Durumuna Dair Farklılık

Ölçekler	Kategori	X̄	SS.	t	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Lisans	5,04	,639	2,003	,046*
	Yüksek Lisans	4,82	,685		
Duygusal Zekâ	Lisans	3,91	,360	,863	,389
	Yüksek Lisans	3,85	,358		

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 7'de eğitim durumu değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye eğitim değişkenine göre farklılaşmaktadır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel sonuçlara rastlanılmaktadır (Demir, 2019; Oruç, 2015; Uygungil, 2017). Hangi gruplarda farklılık olduğunun bilinmesi için yapılan analiz sonucunda bulgulara bakıldığında lisans programının ortalama değeri yüksek lisans programından daha yüksektir. Bu bulgular ışığında, pozitif psikolojik sermaye algısının lisans programı mezunlarının yüksek lisans programı mezunlarına oranla daha yüksek seviyede olduğu söylenebilir. Duygusal zekâyâ dair analiz bulguları incelendiğinde duygusal zekâ eğitim durumuna göre farklılaşmamaktadır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel sonuçlara rastlanılmaktadır (Durmuş, 2014; Uslu, 2019; Balcı Süslü, 2016).

Tablo 8. Mesleki Çalışma Süresine Dair Farklılık

Ölçekler		X̄	SS.	F.	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Gruplar Arası	1,263	,653	3,096	,010*
	Gruplar İçi	,408			
Duygusal Zekâ	Gruplar Arası	,118	,360	,911	,475
	Gruplar İçi	,130			

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 8'de mesleki çalışma süresi değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye mesleki çalışma süresine göre farklılaşmaktadır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da

paralel sonuçlara rastlanılmaktadır (Oruç, 2015; Kaplan, 2021; Temirhan, 2019). Duygusal zekâya dair bulgulara bakıldığında ise duygusal zekâ mesleki çalışma süresine göre farklılaşmamaktadır. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel bulgulara rastlanılmıştır (Kabar, 2017; Koç Akran ve Bakır, 2019). Hangi grubun farklılık gösterdiğinin belirlenmesi amacıyla Tukey testi sonuçları Tablo 9’da bulunmaktadır.

Tablo 9. Pozitif Psikolojik Sermaye Mesleki Çalışma Süresi Tukey Testi

Ölçek		Ort. Fark	Standart Hata	P değeri	
POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYE	1-6 yıl	7-12	,11333	,17725	,988
		13-18	,46181	,18436	,127
		19-24	,16670	,16265	,909
		25-30	-,06349	,16092	,999
		31-36	-,08730	,22035	,999
	7-12 yıl	1-6	-,11333	,17725	,988
		13-18	,34848	,16298	,272
		19-24	,05337	,13794	,999
		25-30	-,17682	,13590	,784
		31-36	-,20063	,20280	,921
	13-18 yıl	1-6	-,46181	,18436	,127
		7-12	-,34848	,16298	,272
		19-24	-,29510	,14696	,341
		25-30	-,52530*	,14505	,005*
		31-36	-,54911	,20904	,095
	19-24 yıl	1-6	-,16670	,16265	,909
		7-12	-,05337	,13794	,999
		13-18	,29510	,14696	,341
		25-30	-,23019	,11622	,357
		31-36	-,25400	,19017	,765
	25-30 yıl	1-6	,06349	,16092	,999
		7-12	,17682	,13590	,784
		13-18	,52530*	,14505	,005*
		19-24	,23019	,11622	,357
		31-36	-,02381	,18870	1,000
	31-36 yıl	1-6	,08730	,22035	,999
		7-12	,20063	,20280	,921
		13-18	,54911	,20904	,095
		19-24	,25400	,19017	,765
		25-30	,02381	,18870	1,000

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 9’deki analiz bulgularına bakıldığında 13 yıl-18 yıl ve 25 yıl-30 yıl mesleki çalışma süresi gruplarının farklılaştığı görülmektedir. Hangi mesleki çalışma grubunun üstünlük sağladığının tespit edilebilmesi için ise ortalamalar incelenmiştir.

Tablo 10. Pozitif Psikolojik Sermaye Mesleki Çalışma Süresi Ortalama Değerleri

Ölçek	Kategori (yıl)	X̄	SS.	Std. Hata
Pozitif Psikolojik Sermaye	1-6	5,09	,421	,091
	7-12	4,97	,514	,088
	13-18	4,62	,851	,160
	19-24	4,92	,791	,103
	25-30	5,15	,472	,059
	31-36	5,17	,624	,166

Tablo 10’deki analiz sonuçlarına bakıldığında 25 yıl-30 yıl mesleki çalışma süresine sahip grubun 13 yıl-18 yıl mesleki çalışma süresine sahip gruba oranla daha yüksek ortalamasının olduğu saptanmıştır. Analiz sonuca

göre pozitif psikolojik sermaye algısının 25 yıl-30 yıl mesleki çalışma süresine sahip olanlardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Literatürdeki diğer araştırmalarda da pozitif psikolojik sermaye algısının çalışma süresinin fazla olduğu grupta daha yüksektir (Kaya, vd., 2014; Kaplan 2021; Temirhan, 2019; Oruç, 2015; Çiçen, 2021).

Tablo 11. Kişisel Gelişim Eğitimi Farklılık Analizi

Ölçekler	Kişisel Gelişim Eğitimi Aldınız Mı?	X̄	SS.	t	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Evet	5,08	,585	1,667	,097
	Hayır	4,93	,692		
Duygusal Zekâ	Evet	3,84	,366	-1,762	,079
	Hayır	3,93	,352		

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 11’de kişisel gelişim eğitimi değişkenine ilişkin farklılıklara ait bulgulara bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ, kişisel gelişim eğitimine göre farklılaşmamaktadır. Bu bulgular ışığında bireyler kişisel gelişim eğitimi alsın, almasın benzer pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ algısına sahiptir.

Tablo 12. Branş Değişkenine Göre Farklılıklar

Ölçekler		X̄	SS.	F.	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Gruplar Arası	,653	,653	1,537	,206
	Gruplar İçi	,424			
Duygusal Zekâ	Gruplar Arası	,093	,360	,711	,546
	Gruplar İçi	,130			

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 12’de branş değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz sonuçlarına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ, branşa göre farklılaşmamaktadır. Bu bulgular ışığında öğretmenler farklı branşlarda dersler verseler de benzer pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ algısına sahiptir. Literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel bulgulara rastlanılmaktadır (Kelekçi ve Yılmaz, 2015; Barutçu, vd., 2020; Koç Akran ve Bakır, 2019).

Tablo 13. Haftalık Ders Saati Değişkenine Göre Farklılık

Ölçekler		X̄	SS.	F	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Gruplar Arası	,234	,653	,542	,705
	Gruplar İçi	,431			
Duygusal Zekâ	Gruplar Arası	,169	,360	,360	,266
	Gruplar İçi	,129			

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 13’te haftalık ders saati değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ, verilen ders saatine göre farklılaşmamaktadır. Bu bulguların ışığında öğretmenler hafta boyunca vermiş oldukları ders saati farklı olsa da pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ algı düzeyleri farklılaşmamaktadır.

Tablo 14. Haftalık Ek Ders Saati Değişkenine Göre Farklılık

Ölçekler		X̄	SS.	F.	Sig.
Pozitif Psikolojik Sermaye	Gruplar Arası	,873	,653	2,094	,067
	Gruplar İçi	,417			

Duygusal Zekâ	Gruplar Arası	,335			
	Gruplar İçi	,125	,360	2,682	,022*

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 14'te haftalık ek ders saati değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye algı düzeyi ek derse dair farklılaşmazken, duygusal zekâ algı düzeyi tam tersi şekilde haftalık ek ders saatine göre farklılık göstermektedir. Tespit edilen farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için Tukey testi sonuçları Tablo 15'te gösterilmektedir.

Tablo 15. Duygusal Zekâ Ek Ders Saati Tukey Testi

Ölçek		Ort. Fark	Std. Hata	p değeri	
DUYGUSAL ZEKÂ	0-5 saat	6-11	-,12267	,06280	,373
		12-17	-,18676	,07153	,099
		18-23	,06948	,08191	,958
		24-29	-,13669	,14229	,930
		30-35	-,09256	,20985	,998
	6-11 saat	0-5	,12267	,06280	,373
		12-17	-,06409	,06525	,923
		18-23	,19215	,07648	,125
		24-29	-,01402	,13923	1,000
		30-35	,03011	,20779	1,000
	12-17 saat	0-5	,18676	,07153	,099
		6-11	,06409	,06525	,923
		18-23	,25624*	,08380	,030*
		24-29	,05007	,14338	,999
		30-35	,09420	,21059	,998
	18-23 saat	0-5	-,06948	,08191	,958
		6-11	-,19215	,07648	,125
		12-17	-,25624*	,08380	,030*
		24-29	-,20618	,14883	,736
		30-35	-,16204	,21434	,974
	24-29 saat	0-5	,13669	,14229	,930
		6-11	,01402	,13923	1,000
		12-17	-,05007	,14338	,999
		18-23	,20618	,14883	,736
		30-35	,04413	,24388	1,000
	30-35 saat	0-5	,09256	,20985	,998
		6-11	-,03011	,20779	1,000
		12-17	-,09420	,21059	,998
18-23		,16204	,21434	,974	
24-29		-,04413	,24388	1,000	

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 15'teki Tukey testi sonuçlarına bakıldığında 12 saat-17 saat ek ders kategorisinin 18 saat-23 saat ek ders kategorisine göre farklılaşmaktadır. Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için ortalamalar incelenmiştir.

Tablo 16. Duygusal Zekâ Ek Ders Saati Ortalama Değerleri

Ölçek	Kategori (saat)	X̄	SS.	Std. Hata
Duygusal Zekâ	0-5	3,81	,350	,048
	6-11	3,94	,373	,041
	12-17	4,00	,330	,048
	18-23	3,74	,342	,063

24-29	3,95	,348	,131
30-35	3,91	,260	,150

Tablo 16'daki analiz bulgularına bakıldığında 12 saat-17 saat ek ders kategorisi ortalamasının 18 saat-23 saat ek ders saati kategorisi ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında 12 saat-17 saat ek ders veren öğretmenlerin 18 saat-23 saat ek ders görevi olanlara göre daha üst düzeyde duygusal zekâ algısı olduğu ifade edilebilir.

Tablo 17. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılık

Ölçekler	Snf. Düzeyi		X	SS.	t	Sig.
POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYE	9.Sınıf	Evet	4,81	,857	-1,909	,060
		Hayır	5,05	,557		
	10.Sınıf	Evet	5,12	,588	1,904	,058
		Hayır	4,94	,671		
	11.Sınıf	Evet	4,91	,678	-1,128	,261
		Hayır	5,02	,641		
	12.Sınıf	Evet	4,90	,743	-1,352	178
		Hayır	5,03	6,41		
DUYGUSAL ZEKÂ	9.Sınıf	Evet	3,90	,361	,031	,976
		Hayır	3,89	,360		
	10.Sınıf	Evet	3,92	,381	,743	,458
		Hayır	3,88	,352		
	11.Sınıf	Evet	3,84	,368	-1,445	,150
		Hayır	3,92	,354		
	12.Sınıf	Evet	3,85	,357	-1,355	,177
		Hayır	3,92	,360		

*p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 17'de sınıf düzeyi değişkenine ilişkin farklılıklara ait analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ, eğitim verilen sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Bu bulgular ışığında eğitim verilen sınıf düzeyi değişmesine rağmen öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye ve duygusal zekâ algı seviyelerinin paralel olduğu belirtilebilir.

4.4. Korelasyon Analizi

Bu başlıkta Pearson korelasyon analizi bulguları yer almakta olup, Tablo 18'de gösterilmektedir.

Tablo 18. Pozitif Psikolojik Sermaye ve Alt Boyutları ile Duygusal Zekâ ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi Bulguları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9
P.P.S	r	1	,819**	,922**	,925**	,919**	,457**	,551**	-,021	,358**
	p		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,757	,000
İ.Y.M	r	,819**	1	,672**	,648**	,622**	,458**	,486**	,066	,358**
	p	,000		,000	,000	,000	,000	,000	,335	,000
P.D.Y	r	,922**	,672**	1	,819**	,813**	,417**	,508**	-,048	,339**
	p	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,478	,000
U.M.T	r	,925**	,648**	,819**	1	,851**	,371**	,486**	-,039	,278**
	p	,000	,000	,000		,000	,000	,000	,569	,000
Ö.Y.T	r	,919**	,622**	,813**	,851**	1	,391**	,494**	-,052	,309**
	p	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,444	,000
D.Z	r	,457**	,458**	,417**	,371**	,391**	1	,799**	,538**	,845**
	p	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,000

İ.Y.M	r	,551**	,486**	,508**	,486**	,494**	,799**	1	,130	,504**
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,056	,000	
D.F	r	-,021	,066	-,048	-,039	-,052	,538**	,130	1	,357**
	p	,757	,335	,478	,569	,444	,000	,056	,000	
D.İ	r	,358**	,358**	,339**	,278**	,309**	,845**	,504**	,357**	1
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	

**0,01 düzeyinde anlamlıdır. (P.P.S= Pozitif Psikolojik Sermaye, U.M.T= Umut, İ.Y.M= İyimserlik, P.D.Y= Psikolojik Dayanıklılık, D.Z= Duygusal Zekâ, D.F= Duygulardan Faydalanma, Ö.Y.T= Öz Yeterlilik İ.Y.M= İyimserlik, D.İ= Duyguların İfadesi)

Tablo 18'deki analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,457$; $p=,000$). Pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ kavramları arasında literatürdeki bazı araştırmalarda da paralel bulgulara ulaşılmıştır (Saeed, vd., 2017; Mellão ve Mónico, 2013; Çiçen, 2021; Mónico, vd., 2016; Uslu, 2019; Şimşek ve Aktaş, 2016; Pradhan, vd., 2016). Bu bulgular ışığında H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Boyutlara dair korelasyon analizi bulgularına bakıldığında iyimserliğin ve duygulardan faydalanmanın ilişkili olmadığı saptanmıştır ($r=,066$; $p=,335$). Bu bulgular ışığında H_{1a} hipotezi kabul edilmemiştir. Yine tablodaki bulgulara bakıldığında iyimserliğin ve duyguların ifadesinin ilişkili olduğu saptanmıştır ($r=,358$; $p=,000$). Bulgular ışığında H_{1b} hipotezi kabul edilmiştir. Psikolojik dayanıklılığın ve iyimserliğin ilişkili olduğu saptanmıştır ($r=,508$; $p=,000$). Bulgular ışığında H_{1c} hipotezi kabul edilmiştir. Psikolojik dayanıklılığın ve duygulardan faydalanmanın ilişkili olmadığı saptanmıştır ($r=,048$; $p=,478$). Bulgular ışığında H_{1d} hipotezi kabul edilmemiştir. Psikolojik dayanıklılık ile duyguların ifadesinin ilişkili olduğu saptanmıştır ($r=,339$; $p=,000$). Bu bulgular ışığında H_{1e} hipotezi kabul edilmiştir. Umut ile iyimserliğin ilişkili olduğu saptanmıştır ($r=,486$; $p=,000$). Bu bulgular ışığında H_{1f} hipotezi kabul edilmiştir. Umut ile duygulardan faydalanmanın ilişkili olmadığı saptanmıştır ($r=,039$; $p=,569$). Bulgular ışığında H_{1g} hipotezi kabul edilmemiştir. Umut ile duyguların ifadesinin ilişkili olduğu saptanmıştır ($r=,278$; $p=,000$). Bulgular ışığında H_{1h} kabul edilmiştir. Öz yeterlilik ile iyimserliğin ilişkili olduğu saptanmıştır ($r=,494$; $p=,000$). Bulgular ışığında H_{1i} kabul edilmiştir. Öz yeterlilik ile duygusal zekânın alt boyutu duygulardan faydalanmanın ilişkili olmadığı saptanmıştır ($r=,052$; $p=,444$). Bulgular ışığında H_{1j} hipotezi kabul edilmemiştir. Öz yeterlilik duyguların ifadesinin ilişkili olduğu saptanmıştır ($r=,309$; $p=,000$). Bulgular ışığında H_{1k} hipotezi kabul edilmiştir.

5. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın amacı pozitif psikolojik sermaye ve boyutları ile duygusal zekâ ve boyutlarının ilişkisinin belirlenmesidir. Araştırmanın evreni, Karabük ili Merkez'deki devlet liselerinde görevine devam eden öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu doğrultuda araştırma devlet liselerinde görevini sürdüren 218 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ kavramlarının ilişkili olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan analizler neticesinde pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekânın ilişkili olduğu saptanmıştır. Pozitif psikolojik sermaye ve duygusal zekâ ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan literatürdeki diğer araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Mellão ve Mónico, 2013; Çiçen, 2021; Şimşek ve Aktaş, 2016; Mónico, vd., 2016; Uslu, 2019). Yetenekleri ile becerilerinin bilincinde olan, istikbale umutla bakan ve iyimser bireylerin, kendisi ile karşındakilerin duygularını anlamada, yönetmede ve ifade etmede daha iyi olacağı söylenebilir. Benzer şekilde kendisinin ve karşındakilerin duygularını anlayabilen, yönetebilen ve ifade edebilen bireylerin geleceğe umutla bakacağına ve iyimser olacağına ve zorluklarla başa çıkabileceğine dair inancı artacaktır. Bu bireyleri sorunlarla karşılaştıklarında psikolojik dayanıklılıklarının diğer bireylere oranla daha yüksek olacağı ifade edilebilir.

Pozitif psikolojik sermaye ve boyutları ile duygusal zekâ ve boyutlarının ilişkisinin saptanması için yapılan analizler neticesinde boyutların çoğunluğunun ilişkili olduğu saptanmıştır. Yalnız duygusal zekânın alt boyutlarından biri olan duygulardan faydalanmanın pozitif psikolojik sermayenin hiçbir boyutuyla ilişkisinin olmadığı görülmektedir.

Alt boyutların birbirleriyle olan ilişkileri incelendiğinde içinde bulunduğu duyguları anlayabilen ve yönetebilen bireylerin geleceğe dair iyimser bir beklentide olduğu söylenebilir. Aynı şekilde bireyin kendisinin ve karşısındakilerin duygularını algılamasının ve ifade etmesinin de geleceğe dair iyimser bakmasına sebep olacağını söylemek mümkündür. Karşılaşılan zorluklar ve yaşanan problemler karşısında pes etmeyen ve mücadele eden bireyler psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireylerdir. Benzer şekilde psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireyler de kendi duygularının ve bu duygularını kontrol edebileceğinin farkındadır. Ve bu bireyler geçmişte yaşadıkları problemlerden kazanım sağlayabileceği yönünde iyimser düşüncelere sahip olabilirler. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireylerin kendisinin ve karşısındakilerin duygularını daha kolay anladığı ve kendi duygularını karşısındakine daha doğru ifade edebildiği söylenebilir. Bireylerin zorunlu ve beklenmedik durumlarda umutlarını kaybetmemeleri, bu durumdan avantaj sağlamalarına ve duygularını yönetebileceklerine dair iyimser olabilmelerine fayda sağlamaktadır. Yine bireyin umut etme becerisinin de duygularına ve duygularını ifade etmesinde etkili olacağı söylenebilir. Öz yeterlilik düzeyi yüksek olan bireylerin yaşanan negatif durumlarda içsel motivasyonu sağlayabildikleri ve bu durumlardan ders çıkararak kazanım sağlayabildikleri ifade edilebilir. Benzer şekilde bireylerin karşılaştıkları sorunlar karşısında motive olmasının ve bu durumlardan kendilerine fayda sağlamasının da öz yeterliliklerini etkilediğini söylemek mümkündür. Kendi yeteneklerinin ve becerilerinin farkında olan bireyler, kendisinin ve karşısındakilerin duygularını rahatlıkla algılayabilir ve ifade edebilir. Kendisinin ve karşısındakilerin duygularını algılayabilen bireylerde kendi yeteneklerinin ve becerilerinin farkındadır.

Duygusal zekânın boyutlarından olan duygulardan faydalanmanın, pozitif psikolojik sermayenin boyutlarından hiçbirisiyle anlamlı bir ilişkisinin olmamasının sebebi olarak duygulardan faydalanmanın bütün alt boyutlar içinde en düşük algı seviyesine sahip olmasıyla açıklanabilir. Bu sonuçla verilerin pandemi döneminde toplanması ve bu sebeple bireylerin bu karmaşık ve belirsiz ortamda kendisinin ve başkalarının duygularını yönetmesi ve avantaj sağlayabilecek şekilde kullanması gibi konularda sorunlar yaşayabileceği söylenebilir. Bununla birlikte yaşadığı duygulardan faydalanamayan ve yönetemeyen kişilerin geleceğe dair iyimser ve umutlu bir beklenti içinde olamayacağı ifade edilebilir. Aynı şekilde birey duygularını yönetemediğinde ve bundan faydalanamadığında yaşadığı olumsuz durumlar karşısında psikolojik olarak dayanıklı olamayacağı ve kapasitesini kullanamayacağı söylenebilir.

Demografik değişkenlere ilişkin farklılıklara yönelik analiz bulgularına bakıldığında pozitif psikolojik sermaye eğitim durumuna ve mesleki çalışma süresine dair farklılaşmaktadır. Eğitim durumuna ilişkin farklılıklara ait ortalama değerler incelendiğinde lisans mezunu olan katılımcıların ortalamalarının yüksek lisans mezunu katılımcılara göre daha yüksek seviyede olduğu saptamıştır. Bu bulguların ışığında lisans programı mezunu olan katılımcıların pozitif psikolojik sermaye düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu farklılığın nedeni olarak katılımcıların büyük bir bölümünün lisans mezunu olması söylenebilir. Mesleki çalışma süresi değişkenine ilişkin farklılıklara ait ortalama değerler incelendiğinde 25 yıl-30 yıl çalışan öğretmenlerin ortalamasının 13 yıl-18 yıl olan öğretmenlerden daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Bundan hareketle çalışma süresi 25 yıl-30 yıl olan öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algısının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu farklılığın nedeni olarak öğretmenlerin çalışma hayatları boyunca yaşadıkları sorunlar, problemler ile zaruri değişiklikler karşısında bu durumların tamamıyla baş edebildiğine yönelik inancının edinilen tecrübelerle birlikte artması gerekçe gösterilebilir. Yine bireyin karşılaştığı sorunların üstesinden zamanla gelebileceğini görmesinin psikolojik dayanıklılıklarını artırdığı ve geleceğe umutla bakmalarına ve iyimser düşünmelerine neden olduğu ifade edilebilir.

Farklılıklara ilişkin yapılan analizler sonucunda duygusal zekâ cinsiyete ve haftalık verilen ek ders saatine göre farklılaşmaktadır. Cinsiyete ilişkin farklılıklara ait ortalama değerler incelendiğinde kadınların ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle kadın katılımcıların duygusal zekâ algısının erkek katılımcılara göre yüksek olduğu söylenebilir. Duygusal zekâdaki bu farklılaşmanın nedeni olarak toplum içinde bireylere yüklenen kültürel özellikler, roller vb. etmenlerin etkilediği düşünülmektedir. Duygusal ifade, erkekte ve kadında gelecekteki cinsiyet rollerinin oluşumunu tamamlayacak şekilde ortaya çıkmaktadır. Biçilen rollere göre erkekler bazı istisnai durumlar dışında, karşısındakine duygularını en az şekilde göstermektedir (Brody, 2001:3-4). Bunlardan hareketle duygusal zekânın cinsiyet değişkenine göre farklılaşmasının beklenir olduğu ifade edilebilir. Bir haftada verilen ek ders saatine ilişkin ortalamalar incelendiğinde ise 12 saat-17 saat ek dersi bulunan öğretmenlerin ortalamalarının 18 saat-23 saate göre yüksek olduğu görülmektedir. Bundan hareketle 12 saat-17 saat ek ders görevi olan öğretmenlerin duygusal zekâ

düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu farklılaşmanın nedeni olarak ek ders saati daha az olan öğretmenlerin daha az duygusal yıpranma yaşamasından dolayı olduğu söylenebilir.

Pozitif psikolojik sermaye düzeyi yüksek öğretmenler yöneticileriyle, meslektaşlarıyla ve öğrencileriyle yaşamış oldukları problemler karşısında çözüm sağlayabilecek öz yeterliliğe, zaruri değişimler karşısında baş edebilecek psikolojik dayanıklılığa, geleceğe karşı umuda ve iyimser bakış açısına sahiptir. Bununla birlikte duygusal zekâ düzeyi yüksek öğretmenler meslektaşlarının, yöneticilerinin ve öğrencilerinin duygularını algılama, yönetme ve kullanma becerisine sahiptir. Bu becerilere sahip öğretmenler, öğrencilerin okula bağlılığını artırabilir ve gelecekle alakalı yaşadığı kaygıları azaltabilir.

Zaman içinde teknolojiye yaşanan gelişmeler ve ilerlemeler insan kaynağına daha az ihtiyaç duyulacağı yönünde bir algının hâkim olmasına neden olmuş olsa da sosyal ilişkilerin şu anda da çok önemli olduğunu ifade etmek mümkündür. Günümüzde örgütler için bireylerin negatif olaylardan ders çıkarması, değişime ve gelişime ayak uydurması, açık olması, negatif duygularını tecrübe olarak görme ve bu duyguları avantaja çevirme becerilerinin önemi yadsınamaz. Kuşkusuz öğretmenlerin de bu becerilerin tamamına sahip olması önemlidir. Bireylerin (öğrencilerin), gelişim evresinin büyük bir bölümünde onlarla birebir iletişimde olan öğretmenlerin, negatif durumlarda sorun çözme ile sınıf yönetiminde pozitif psikolojik sermayenin ve duygusal zekânın büyük oranda etkisinin olduğu ifade edilebilir. Hâlihazırda yaşanmakta olan salgın ve gelecekteki benzeri durumlarda da pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekânın eğitimler için büyük önem arz ettiğini söylemek mümkündür.

Araştırmanın yalnızca Karabük Merkez'deki devlet liselerinde gerçekleştirilmesi araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. İlerideki dönemlerde yapılacak diğer araştırmalar için devlet ve özel liseler arasında karşılaştırma yapılması önerilebilir. Benzer şekilde farklı düzeylerde eğitim veren okul öğretmenleri arasında karşılaştırma yapılması da önerilebilir. Yine bu kavramlar arasında yapılacak çalışmaların değişik sektör çalışanlarıyla gerçekleştirilmesinin örgütler için bu iki kavramın öneminin anlaşılabilmesi yönünde önemli sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

Duygusal zekâsı ve pozitif psikolojik sermayesi yüksek öğretmenlerin, geleceğin liderleri olacak gençleri yetiştirmedeki rolü göz önüne alındığında, eğitim sektöründe bu kavramların öneminin artması sevindirici bir durumdur. Herhangi bir toplum, yetiştirdiği bireyler kadar değer taşıyacağı ve geleceği karşılayacağı için, bu sürecin en önemli katalizörlerinden birisi olarak eğitimcilerin yetkinliklerinin artırılması anlamında yapılacak her türlü çalışma değerlidir. Uluslararası rekabette öne çıkmanın temel dinamiklerinden birisi olan yetkin bireyler ancak yetkin öğreticilerin elinde yetişebilir. Bu itibarla yapılacak her türlü eğitim çalışmalarını öğretmenlerin nitelikleri artırılmalıdır.

Kaynakça

- Abraham, R. (2000). The Role of Job Control As A Moderator of Emotional Dissonance and Emotional Intelligence-Outcome Relationships. *The Journal Of Psychology*, 134(2), 169-184.
- Ameriks, J., Wranik, T., & Salovey, P. (2009). *Emotional Intelligence and Investor Behavior*. Charlottesville, VA: Research Foundation Of CFA Institute.
- Austin, E. J., Saklofske, D. H., Huang, S. H., & Mckenney, D. (2004). Measurement of Trait Emotional Intelligence: Testing and Cross-Validating A Modified Version of Schutte Et Al.'S (1998) Measure. *Personality and Individual Differences*, 36(3), 555-562.
- Bahadır, E., & Kahveci, G. (2020). Öğretmenlerin Psikolojik Sermaye Düzeyleri ile Okul Müdürlerinin Toksik Liderlik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 858-879.
- Balcı Süslü, S. (2016). *Duygusal Zekâ ve Örgütsel Stres: Örgütlerde Hemşirelerin Duygusal Zekâ Becerileri ve Stresle Başa Çıkma Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baltaş, Z. (2006). *Duygusal Zekâ*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward A Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.

- Bar-On, R., Handley, R. & Fund, S. (2006). The Impact of Emotional Intelligence on Performance, V. U. Druskat, F. Sala ve G. Mount (Ed.), *Linking Emotional Intelligence and Performance At Work: Current Research Evidence with Individuals and Groups*, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, 3-21.
- Barutçu, E., Mengüloğlu, M. A., & Sırma, F. (2020). Pozitif Psikolojik Sermaye ile Stresle Başa Çıkma Yolları Arasındaki İlişki: Denizli'deki Lise Öğretmenleri Üzerinde Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 200-220.
- Büyükgöze, H., & Kavak, Y. (2017). Algılanan Örgütsel Destek ve Psikolojik Sermaye İlişkisi: Lise Öğretmenleri Örneğinde Bir İnceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23(1), 1-32.
- Caruso, D. R. (2008). Emotions and The Ability Model of Emotional Intelligence R. J. Emmerling, V. K. Shanwal ve M. K. Mandal (Ed.), *Emotional Intelligence: Theoretical and Cultural Perspectives*, New York: Nova Science Publishers, 1-16.
- Çetin, F., & Basım, H. N. (2012). Örgütsel Psikolojik Sermaye: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(1), 121-137.
- Çetin, F., Hazır, K., & Basım, H. N. (2013). Destekleyici Örgüt Kültürü ile Örgütsel Psikolojik Sermaye Etkileşimi: Kontrol Odağının Aracılık Rolü. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31(1), 31-52.
- Coşkun, R., Altunışık, R. & Yıldırım, E. (2019). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çiçen, İ. Y. (2021). *Öğretmenlerin Duygusal Zekâ ve Psikolojik Sermaye Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmaniye.
- Demir, E. (2019). *Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesi ile Pozitif Psikolojik Sermaye Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Durmuş, A. (2014). *Güncel Liderlik Yaklaşımları, Duygusal Zekâ, Yöneticilerin Liderlik Tarzları ve Duygusal Zekâ İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ercan, S., Fidan, Y., & Yılmaz, A. (2017). Duygusal Zekâ ile Girişimciliğe Bakış Açısı Arasındaki İlişkisi: Karabük Üniversitesi Girişimcilik Bölümü Öğrencileri Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 12(1), 65-76.
- Erdoğan, M. Y. (2008). Duygusal Zekâ'nın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Freedman, J. (2019). *Liderliğin Kalbinde Duygusal Zekâ ile Sonuç Almak*. İstanbul: Paloma Yayınevi.
- Goleman, D. (2019). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Göçet, E. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gürbüz, S., & Yüksel, M. (2008). Çalışma Ortamında Duygusal Zekâ: İş Performansı, İş Tatmini, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve Bazı Demografik Özelliklerle İlişkisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(2), 174-190.
- Hefferon, K., & Boniwell, I. (2018). *Pozitif Psikoloji Kuram, Araştırma ve Uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Herece, F. G., & Şener, İ. (2017). Duygusal Zekâ ile Tükenmişlik Arasındaki İlişki: Kamu Sektöründe Bir Uygulama. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 3(3), 38-54.
- Kabar, M. (2017). *Lise Öğretmenlerinin İşe Bağlılık Düzeyleri ile Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaplan, V. (2021). Öğretmenlerin Psikolojik Sermaye ve Örgütsel Stres Kaynaklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Erciyes Akademi*, 35(1), 111-136.

- Kartol, A., & Erçevik, A. Üniversite Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Yaşam Doyumu: Yaşamda Anlamın Aracı Rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(2), 718-728.
- Kaya, A., Balay, R., & Demirci, Z. (2014). Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin Psikolojik Sermaye Düzeylerinin İncelenmesi Şanlıurfa Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 47-68.
- Kelekçi, H., & Yılmaz, K. (2015). Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayeleri ile Yeterlik İnançları Arasındaki İlişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 992-1007.
- Koç Akran, S. K., & Bakır, B. (2019). Öğretmenlerin Duygusal Zekâlarıyla Öz Yeterlilikleri Arasındaki İlişki. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (75), 157-173.
- Koç, A. D. (2019). *Pozitif Psikolojik Sermaye ile Duygusal Emek Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Hastane Çalışanları Üzerine Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Koçak, R., & İçmenoglu, E. (2016). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Duygusal Zekâ ve Yaratıcılık Düzeylerinin Yaşam Doyumlarını Yordayıcı Rolü. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(37), 73-85.
- Luthans, F. & Youssef, C. M. (2004). Human, Social, and Now Positive Psychological Capital Management: Investing in People for Competitive Advantage. *Organizational Dynamics*, 33(2), 143-160.
- Luthans, F. (2002). Positive Organizational Behavior: Developing and Managing Psychological Strengths. *Academy of Management Perspectives*, 16(1), 57-72.
- Luthans, F., Luthans, K. W., & Luthans, B. C. (2004). Positive Psychological Capital: Beyond Human and Social Capital. *Business Horizons*, 47(1), 45-50.
- Luthans, F., Youssef, C. M. & Avolio, B. J. (2007). *Psychological Capital: Developing The Human Competitive Edge*. New York: Oxford University Press.
- Luthans, K. W., & Jensen, S. M. (2005). The Linkage Between Psychological Capital and Commitment To Organizational Mission: A Study of Nurses. *The Journal of Nursing Administration*, 35(6), 304-310.
- Matthews, G., Zeidener, M. & Roberts, R. D. (2002). *Emotional Intelligence Science & Myth*. London: Massachusetts Institute of Technology.
- Mellão, N., & Mónico, L. D. S. M. (2013). The Relation Between Emotional Intelligence and Psychological Capital of Employees. *International Journal of Developmental and Educational Psychology*, 2(1), 545-550.
- Mónico, L. S., Mellão, N., Nobre-Lima, L., Parreira, P., & Carvalho, C. (2016). Emotional Intelligence and Psychological Capital: What Is The Role of Workplace Spirituality. *Rev. Port. Enferm. Saúde Mental*, 3, 45-50.
- Ocak, M., & Güler, M. (2017). Psikolojik Sermayenin Tükenmişlik Üzerine Etkisi: Görgül Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (49), 117-134.
- Oruç, E. (2015). *Pozitif Psikolojik Sermayenin Politik Davranışlara Etkisi: Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Önen, A. S. (2012). Öğretmen Adaylarının Kişilik Özellikleri ve Duygusal Zekâ Düzeylerinin Stresle Başa Çıkma Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 310-320.
- Peterson, S. J., Luthans, F., Avolio, B. J., Walumbwa, F. O. & Zhang, Z. (2011). Psychological Capital and Employee Performance: A Latent Growth Modeling Approach. *Personnel Psychology*, 64, 427-450.
- Pradhan, R. K., Jena, L. K., & Bhattacharya, P. (2016). Impact of Psychological Capital on Organizational Citizenship Behavior: Moderating Role of Emotional Intelligence. *Cogent Business & Management*, 3(1), 1-16.
- Saeed, I., Khan, S. U., Qadir, G., & Khattak, Q. (2017). Effect of Psychological Capital and Emotional Intelligence on Employee's Job Performance. *Journal of Business and Tourism*, 3(2), 121-138.
- Salovey, P. & Mayer, J. D. (1990). Emotional Intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and Validation Of A Measure of Emotional Intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 167-177.

- Sekaran, U. (2003). *Research Methods For Business. A Skill-Building Approach*. United States of America: John Wiley & Sons, Inc..
- Sevin, H. D., Uygur, A., & Koyuncu, M. B. (2020). Demografik Özellikler Açısından Çalışanların Duygusal Zekâ Düzeylerinin Turizm İşletmelerinde İncelenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2611-2628.
- Shooshtarian, Z., Ameli, F. & Aminilari, M. (2013). The Effect of Labor's Emotional İntelligence on Their Job Satisfaction, Job Performance and Commitment. *Iraian Journal Of Management Studies*, 6(1), 29-45.
- Şahin, F., & Danışman, Ş. (2017). Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 747-760.
- Şimşek, E., & Aktaş, H. (2016). Is Psychological Capital A Form of Emotional İntelligence? A Research on University Students. *International Conference On Contemporary Issues In Education 2016*.
- Tekin Acar, F. (2001). *Duygusal Zekâ Yeteneklerinin Göreve Yönelik ve İnsana Yönelik Davranışları ile İlişkisi: Banka Şube Müdürleri Üzerine Bir Alan Araştırması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Temirhan, S. (2019). *Mobbingin Pozitif Psikolojik Sermaye ve Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Thorndike, E.L. (1920). Intelligence and Its Uses. *Harper's Magazine*, 140, 227-235.
- Topçu, M. K., & Ocak, M. (2012). Psikolojik Sermayenin Tükenmişlik Algısı Üzerine Etkisinde İş Tatmininin Aracılık Rolü: Türkiye ve Bosna-Hersek Sağlık Çalışanları Örneği. <https://www.researchgate.net> adresinden ulaşıldı.
- Tunca, Ö. (2010). *Duygusal Zekâ Düzeylerinin Sınıf Yönetimi Becerilerine Etkisi ve Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uslu, M. (2019). *Duygusal Zekâ ve Pozitif Psikolojik Sermaye İlişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, Sakarya.
- Uygungil, S. (2017). *Pozitif Psikolojik Sermaye ile Çalışan Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Adana İlinde Bir Uygulama* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Wang, J. H., Chen, Y. T., & Hsu, M. H. (2014). A Case Study on Psychological Capital and Teaching Effectiveness in Elementary Schools. *International Journal of Engineering and Technology*, 6(4), 331-337.
- Wong, C. S. & Law, K. S. (2002). The Effects of Leader and Follower Emotional Intelligence on Performance and Attitude: An Exploratory Study. *The Leadership Quarterly*, 13(3), 243-274.
- Yalçın, E. (2019). *Duygusal Zekâ ile İşe Adanmışlık Arasındaki İlişki: Kuşaklar Bağlamında Bankacılık Sektöründe Bir Çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, C., Fidan, Y., & Yıldırım, C. (2014). Duygusal Zekâ ve Örgüt İklimine Etkisi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 2(3), 243-261.
- Yılmaz, F. (2020). Pozitif Psikolojik Sermayenin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *International Journal of Management and Administration*, 4(7), 71-83.
- Yorulmaz, F., & Yavan, Ö. (2018). Pozitif Psikolojik Sermayenin İşveren Marka Oluşumu Üzerindeki Etkisi: Turizm Sektörü Örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 1007-1027.
- Zhao, Z. & Hou, J. (2009). The Study on Psychological Capital Development of Intrapreneurial Team. *International Journal of Psychological Studies*, 1(2), 35-40.